

SIGHIȘOARA,
18-27 august 2006

„ProEtnica“ – o nouă formulă, o nouă viziune

În fiecare august, de cinci ani încoace, cetatea medievală a Sighișoarei se transformă într-o cetate a prieteniei interetnice și interconfesionale. Dacă în anii trecuți organizatorul principal al evenimentului, Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret, a optat pentru o formulă de trei sau patru zile a manifestării, pentru acest an și-a asumat o mult mai grea misiune. Festivalul „ProEtnica - Zilele Minorităților etnice din România”, a durat zece zile, timp în care a încercat să aducă un cât mai larg public, interesat în diversitatea culturală și lingvistică pe care o are azi România. În anii ce au trecut s-a încheiat, dincolo de orice clișeu, o familie multietnică, ce își știe cutumele și se respectă necondiționat. Centrul, coordonat de germanul „naturalizat” la Sighișoara, *Volker Reiter*, a reușit în ultimii ani să organizeze cel mai important eveniment interetnic din România, devenind un punct focal al integrării țării noastre în circuitul european de valori. Conferințele au beneficiat, ca și în anii trecuți, de prezența unor intelectuali de marcă precum prof. dr. *Andrei Marga*, dr. *Adrian Ivan*, dr. *Lucian Năstasă* și dr. *Harry Kuller*. Standurile de carte și presă au completat varietatea manifestărilor spirituale ale tuturor minorităților din România. Și anul acesta au fost prezente invitații de peste hotare: din Senegal un grup cultural tradițional „Maag Dann”, iar din Germania o tânără trupă rock „Willa Kuhnterbut”. În recital au evoluat pe scena sighișoreană *Fanfară lui Crăciun din Zece Prăjini*, *Hara*, *Dancs Anamarie*, *BlackBeers*, *SinKord & Teodora* și *Desperado*, singura trupă prezentă la toate edițiile festivalului, dar și pentru prima dată la festivalul nostru *Ioan Gyuri Pascu & BlueWorkers*, *Harry Tavitian*, *Kaska*, *Angelico* și *Mircea Florian*.

**Crâmpie
ale culturii iudaice
la Sighișoara**

Federația Comunităților Evreiești din România a luat parte la a cincea ediție a ProEtnica prin intermediul unei serii de programe care au inclus spectacole de muzică instrumentală și cor, expoziții de carte și conferințe. Dr. ing. *José Blum*, șeful sectorului Cultură, Artă, Știință al F.C.E.R., a coordonat, ca și în anii trecuți, programul general pe care îl prezintă la Sighișoara această etnie. Corul comunității evreilor din Brașov a reușit să încante din nou un public care a devenit deja cunosător în domeniu. Cei 22 de membri ai grupului din orașul de la poalele Tâmpelui s-au decis să prezinte în acest an un repertoriu variat, care a fost interpretat duminică, 20 august, pe scena festivalului. Un alt moment important, al participării F.C.E.R., l-a reprezentat masa rotundă cu tema „Ecumenismul - misiune și impact în viața poporului român și a minorităților naționale”, în cadrul căreia a conferențiat dr. *Harry Kuller*.

Președintele F.C.E.R. și, totodată, deputatul acestei comunități în Parlamentul României, dr. *Aurel Vainer*, a ținut și în acest an să ia parte la acest interesant eveniment cultural, ce a devenit deja o tradiție pentru mediul cetate Sighișoarei. Domnia-sa a încurajat și a sprijinit această manifestare și la ediția sa precedentă, în cadrul căreia s-a implicat în secțiunea destinată conferințelor pe teme ce interesează în mod acut grupurile etnice din România. De această dată, dr. *Aurel Vainer*, împreună cu ing. *José Blum*, au intervenit în cadrul ultimei conferințe a Festivalului, referitoare la „Comunitățile săsești - cercetarea în istorie orală”, masă rotundă moderată de dr. *Florin Ciosan*, de la Universitatea „Babeș-Bolyai”.

După ce anul trecut, formația de muzică klezmer din Cluj-Napoca s-a bucurat de un public numeros, soții *Socea* și instrumentiștii acestui grup au decis să revină la „ProEtnica”. Lor li s-a alăturat în acest an formația „Gan Haşirim” („Grădina Cântecelor”) din București, un grup vocal-instrumental cu un repertoriu bogat de melodii în limba ebraică și idiș.

O prezență așteptată în festival a fost standul de carte al Editurii Hasefer care s-a impus în peisajul cultural românesc printr-o serie de volume prestigioase din literatura română și universală, cărți apărute cu o grafică excepțională, la prețuri accesibile.

**Despre
ecumenism
în contextul
globalizării
și al integrării
europene**

Conferința susținută de etno-sociologul și scriitorul dr. *Harry Kuller* s-a bucurat de un deosebit interes în cadrul Festivalului „ProEtnica”. În cadrul secțiunii de dezbateri a Festivalului din acest an, sala Primăriei din localitate a fost gazda întâlnirii cu tema „Ecumenismul - misiune și impact în viața poporului român și a minorităților naționale”. Reprezentanții minorităților participante au avut deschiderea să discute despre impactul acestui termen și al acestui concept în noul context global și, mai specific, european. Moderatorul mesei rotunde, dr. ing. *José Blum* i-a invitat pe participanți să reflecteze împreună asupra semnificațiilor dialogului inter-religios și inter-cultural într-o Românie care dorește să se integreze, la toate nivelurile, în circuitul continental de valori. Cu acest prilej, dr. *Harry Kuller*, care a analizat în volumele sale, alături de numeroase subiecte istorice, teme de filosofie și sociologie culturală, s-a referit la ceea ce înseamnă ecumenismul azi, în această epocă în care conflicte religioase majore coexistă cu tendința implementării unui dialog trainic între religii. Faptul că subiectul tratat s-a bucurat de un deosebit interes a fost demonstrat și de prezența directorului executiv al Centrului Interetnic pentru Tineret, *Volker Reiter*, a reprezentantei D.R.I., *Liliana Bărbulescu*, și a redactorului de la Radio România Actualități, *Alla Stăncaru*. Vorbitorul a subliniat faptul că, deși toate cele trei religii monoteiste se trag din același părinte, Avraham, Avram sau Ibrahim (depinde doar de pronunție...), ele au avut și au tendința să se dezvolte paralel și uneori asimptotic. Nevoia dialogului și a colaborării, pentru a găsi forme comune de expresie, devine în acest context vitală pentru ceea ce numim generic „coexistență”, trăire împreună în condiții de acceptare, înțelegere și respect. Dr. *Harry Kuller* i-a invitat pe participanți să se refere, cu această ocazie, la conceptul de „ecumenism laic”, tot mai prezent în contextul modern european. În expunerea care s-a referit, de asemenea, la felul în care coexistă ideea de globalizare cu cea de ecumenism, conferențiarul a atras atenția asupra unor volume care au fost pe larg analizate de presa culturală. Primul dintre acestea este amplul studiu intitulat „Judaismul”, al teologului german *Hans Küng*, care a stârnit vii dezbateri în medii evreiești și ne-evreiești. O personalitate evocată de conferențiar a fost cea a regretatului Mare Rabin Alexandru Șafran, recent plecat dintre noi. Promotor al dialogului, atât la nivel cultural cât și cultural, Alexandru Șafran a condus obștea iudaică din România în cei mai grei ani pe care i-a avut de îndurat, cu o responsabilitate asumată la doar 30 de ani, vârstă la care a devenit cel mai tânăr Șef Rabin din lume. Ajuns, mai târziu, după auto-exilul din România aflată sub comunism, Mare Rabin al Genevei, acest autentic cărturar a publicat peste două sute de lucrări, eseuri, articole, traduse în numeroase limbi de circulație. Dragostea pentru poporul român și pentru limba română, vorbită în cele mai subtile nuanțe ale sale, și-a exprimat-o repetat, la ultima sa vizită în România, în cele două discursuri roșite în Parlament și la Academia Română.

Dialogul referitor la ecumenism, inițiat de obștea evreiască din România, a reprezentat un prilej de dezbateri a unor teme actuale, de interes general, care completează atmosfera de reală amicitie ce domină anual Festivalul „ProEtnica” de la Sighișoara.

LUCIANA FRIEDMANN

Tătarii sunt pe drum... Turcii au ajuns foarte aproape de cetate. Ungurii unde întârzie?

Acestea nu sunt nicidecum fragmente de text dintr-un roman istoric, mai degrabă dintr-un ipotetic jurnal de impresii al unui participant la Festivalul „ProEtnica”, desfășurat la Sighișoara între 18 și 27 august 2006. Întrebările de mai sus fac parte dintr-un dialog care a avut loc într-una din ultimele după-amieze ale Festivalului Minorităților, atunci când formația „Gan Haşirim” („Grădina Cântecelor”) a Federației Comunităților Evreiești din România, sosită în aceeași zi, dimineața, de la București, se pregătea să apară seara pe scena principală din cetatea Sighișoarei. „Statul major” al festivalului, având „sediul” la unul din multe și atractivele pensiuni turistice din cetate, tocmai elabora „strategia” pentru seară: cine va apărea primul, cine ultimul. „Tătarii au pornit din Constanța dimineața, acum sunt aproape de Brașov. Trebuie să-i punem mai către final, să aibă timp să ajungă” - opina unul dintre

„Grădina Cântecelor” la Sighișoara

organizatori. „Să încheiem cu evreii - genul lor de muzică e bun de final. Am văzut asta și ieri, cu clujenii de la *Klezmer*” - susținea un altul.

Până la urmă, s-au pus cu toții de acord. Iar această „ordine în dezordine” a caracterizat întreaga desfășurare a evenimentului, care a excelat în principal prin manifestările „informale”: în timpul zilei spectatorii nu se îngheșiau în fața scenei principale, dar mulți se strâneau la evenimentele care se desfășurau în locuri „alternative”. Și - după cum mulți dintre participanți au remarcat - apropierea de spectatori a avut un efect pozitiv asupra membrilor formațiilor artistice ale minorităților. Printre ei și cei opt membri de la „Gan Haşirim”, coordonați de Bogdan Lifșin, care au fost îndelung aclamați și aplaudați de către un grup entuziast de israelieni, sosiți din întâmplare cu un autocar la Sighișoara, tocmai în acea seară. Succes raportat în pofida faptului că toți cei opt membri ai formației erau în convalescență după o intoxicație alimentară care nu i-a lăsat să închidă ochii în noaptea dinaintea spectacolului. Dar, din cât se pare, au reușit atunci să-și elimine până și... emoțiile.

MARTIN SALAMON

ȘIMLEU SILVANIEI,
28-31 iulie 2006

„Memoria Holocaustului” evocată de copii și adolescenți

În perioada 28-31 iulie 2006, a avut loc la Șimleu Silvaniei (jud. Sălaj) Concursul Național „Memoria Holocaustului”, organizat de Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Biroul de Informare al Consiliului Europei la București, Asociația de Prietenie România-Israel, Asociația Evreilor Români Victime ale Holocaustului (A.E.R.V.H.), având ca parteneri Instituția Prefecturală și Inspectoratul Școlar Județean Sălaj.

Competiția a reprezentat o premieră la nivel național și, prin amploare, la nivel internațional. Inițiatorii săi au dorit să sondeze interesul și cunoștințele elevilor referitoare la Holocaust. În ultimii ani, tinerii din România au început să aflu despre adevărata dimensiune a acestui fenomen, care a dus la dispariția unei treimi a evreilor din Europa. În cadrul competiției au fost prezente 160 de copii și adolescenți din întreaga țară, alături de 80 de profesori.

La finalul acestui concurs, care a vizat o temă atât de gravă și delicată, prof. dr. *Otto Adler* ne-a declarat că a fost impresionat de felul în care s-au prezentat tinerii la această întrecere, echivalând cu o olimpiadă la nivel național. Participanții, în marea lor majoritate fete, au trecut prin trei probe de concurs, scris și oral, care au vizat, dincolo de gradul lor de informare și asimilarea a materiei, felul în care interpretează aceste evenimente din istoria recentă. Cu acest prilej, prof. dr. *Otto Adler* afirma că manifestarea - care a inclus vizitarea sinagogii transformate în Muzeu al Holocaustului din localitate - este foarte importantă pentru cei tineri, care pot transmite într-un mod veridic ce a însemnat Holocaustul în istoria omenirii.

Mulți copii au putut vedea pentru prima oară imagini și filme cu mărturii ale supraviețuitorilor la Muzeul Memorial al Holocaustului din Nordul Transilvaniei, edificiu inaugurat în urmă cu un an,

cu sprijinul unor oameni sufletești, care nu și-au uitat rădăcinile, ca *Alex Hecht* și *Adam Wapniak*, președinte și vicepreședinte ai Jewish Architectural Heritage Foundation. La eveniment au fost de asemenea prezenți cei care au organizat Muzeul Holocaustului, dr. *Lya Benjamin* și dr. *Harry Kuller* (azi curatori ai acestui edificiu cultural), precum și *Oliver Lustig*, unul dintre supraviețuitorii lagărelor naziste de exterminare, care a portretizat în volumele sale gradul de alienare indus de cei care au făptuit Holocaustul. Cu acest prilej, le-au vorbit celor tineri inspectorul general în cadrul Ministerului Educației, *Doru Dumitrescu*, inspectorul general pentru învățământ al Județului Sălaj, *Ioan Abrudan*, și numeroase oficialități din conducerea orașului și administrației județene. Pe parcursul celor trei zile ale manifestării au fost oficiate, la cele patru biserici din Șimleu Silvaniei, slujbe de pomenire în memoria victimelor Holocaustului, au fost

roștite rugăciuni și au fost depuse coroane și jerbe de flori lângă zidurile sinagogii-muzeu din localitate.

Duminică seara - după o excursie la locurile și monumentele istorice din Sălaj, în cadrul căreia s-au depus coroane de flori la cimitirul evreiesc din Jibou și s-a vizitat monumentul de la Ip - , la festivitatea de la Casa de Cultură Orășenească Șimleu Silvaniei elevii au fost premiați: premiul întâi la gimnaziu a fost obținut de echipa din județul Cluj Napoca; premiul al II-lea - echipa din județul Sălaj, a Școlii gimnaziale „Mihai Eminescu” din Zalău; premiul al III-lea - Grupul Școlar „Măneciu”.

La liceu, premiul întâi a revenit echipei de elevi din Fălticeni, județul Suceava, de la Liceul „Mihai Băcescu”, premiul al II-lea a fost obținut de echipa județului Giurgiu, iar premiul al III-lea s-a acordat elevilor de la Liceul Pedagogic „Mircea Scarlat” din Alexandria, județul Teleorman. S-au mai acordat șapte mențiuni și alte 18 categorii de premii speciale. Diverse instituții, asociații și comunități evreiești din țară au acordat distincții suplimentare participanților. (L.F.)